Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 22 (1005) ГОД XX 1 ЧЭРВЕНЯ 1975 г. ЦАНА 60 гр.

Падводзячы вынікі даследавання за 25 гадоў гістарычна-літаратурнай славістыкі ў народнай Польшчы, М. Якубец сцвярджаў, што цяпер украінскай літаратурай займаецца ўсяго пяць поўнасцю падрыхтаваных навуковых работнікаў — ды пераважна дадаткова, або поруч з іншымі занятkамі, а праблемамі беларускай літаратуры цікавіцца толькі адзін спецыяліст.

Беларуская літаратура заставалася зусім мала вядомай у Польшчы, а нешматлікія пераклады з гэтай літаратуры, якія паяўляліся на працягу мінулага 30-годдзя, таксама не спрыялі паглыбленню знаёмства з беларускім пісьменніцтвам. Мала вядомыя былі ўзаемасувязі польскай і беларускай літаратур.

Справа змянілася, калі секцыю ўсходне-славянскіх літаратур аддзялення славяназнаўства Польскай Акадэміі навук узначаліў дацэнт Базылі Белаказовіч — наш зямляк з Бельска, таленавіты вучоны і добры арганізатар. Прыцягнуў ён да супрацоўніцтва шматлікую групу людзей, сярод якіх апынуліся таксама энтузіясты беларускай літаратуры. Адным з іх з'яўляецца **Уладзімір Стохель,** чалавек яшчэ малады, вельмі працавіты, энергічны, таленавіты даследчык. Амаль ад нараджэння (у 1945 г.) жыве ён у Варшаве. Атэстат сталасці атрымаў у 1963 г. у агульнаадукацыйным ліцэі № 14 у Варшаве, а ў наступным годзе распачаў навуку на аддзяленні беларускай філалогіі пры факультэце польскай і славянскай філалогіі Варшаўскага універсітэта.

— Чаму вы выбралі гэты напрамак навукі? — пытаю доктара Уладзіміра Стохеля.

— Шчыра кажучы, выбраў я беларускую філалогію, — гаворыць ён, — толькі таму, каб неяк „зачапіцца" за універсітэт. На напрамку, аб якім я марыў, не хапіла для мяне месца, і тады запрапанавалі мне беларускую філалогію. Дык я згадзіўся, хаця да гэтага часу больш я ведаў, скажам, аб Кітаі і яго літаратуры, чымсьці пра суседнюю Беларусь і яе багатую літаратуру. Пачаў вучыцца, знаёміцца з мінулым Беларусі, з яе культурай, разам з іншымі студэнтамі пабываў у час канікулаў на Беласточчыне, дзе мы вывучалі беларускія гаворкі і мясцовую беларускую народную творчасць, і тады даведаўся, як многа супольнага ў гісторыі беларускага і польскага народаў. І ўсё гэта мяне проста захапіла, стала маёй жыццёвай стыхіяй. Канчаючы беларускую філалогію, я ўжо ведаў, што буду вывучаць беларускую літаратуру і яе сувязі з польскай і іншымі славянскімі літаратурамі.

Званне магістра беларускай філалогіі Варшаўскага універсітэта атрымаў ён у 1969 годзе. Затым рашыў паглыбіць свае веды і паступіў у трохгадовую доктарскую студыю Варшаўскага універсітэта. Пасля гэтага атрымаў пасаду асістэнта секцыі ўсходнеславянскіх літаратур пры аддзяленні славяназнаўства Польскай Акадэміі навук у Варшаве. Тут былі яму створаны спрыяльныя ўмовы для паспяховай навуковай працы, аб чым сведчаць шматлікія

(Працяг на стар. 4)

"БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ-75"

Трэцяе месца ў сёлетнім цэнтральным аглядзе ў катэгорыі сучаснай песні ў групе салістаў заняла Аліцыя Назарук з Гайнаўкі.

Фота Я. Цялушэцкага.

ТАМ, ДЗЕ ГЛЕБА НАДТА ПРЫВАБНАЯ...

Усё пачалося ад таго, што ў 1961 г. прыехаў у школу ў Скупаве, што на Гайнаўшчыне, новы кіраўнік **Іосіф Навіцкі** — чалавек усяцэла адданы настаўніцкай прафесіі і грамадскай працы. Ужо ў тую першую зіму пад яго ўздзеяннем ажывіўся гурток БГКТ, старэйшая моладзь кожны вечар пачала збірацца ў школе і рыхтаваць сваю першую тэатральную пастаноўку. „Прымакі" Я. Купалы ўдаліся скупаўскім артыстам на славу. Ролю Кацярыны выконвала **Н. Гарустовіч,** а Мацейкі — **В. Кісялеўскі.** Свой надта ўдалы дэбют скупаўцы паказалі не толькі ў сваім сяле, але аб'ехалі з ім усю ваколіцу: Ляўкова, Гайнаўку, Арэшкава, Белавежу. Заваявалі I месца на цэнтральным аглядзе тэатральных калектываў БГКТ. А потым ужо што ні зіма, то і новая п'еса: „Мікітаў лапаць", „Пярэстая красуля", „Паўлінка"...

Ці былі адно поспехі, а цяжкасці не здараліся? Усякае бывала. Нават быў час, калі скупаўскія самадзейнікі зусім „выйграліся", і два гады (1967-1969) іх і сілком на сцэну выгнаць нельга было. Засумавала вёска. Нават пажылыя гаспадары і то сталі дапякаць: „Маладыя, варушыцеся!" І маладым захацелася мець свой клуб. Каб прыдбаць абсталяванне, рашылі арганізаваць даходную пастаноўку. І такім чынам зноў калектыў адрадзіўся. Паставілі „Міхалку" — заваявалі III месца на павятовым аглядзе, потым „Паўлінку" — I месца на павятовым аглядзе і II на цэнтральным у Беластоку, а сёлета — „Мікітаў лапаць" і першае месца на цэнтральным аглядзе ў Бельску. Гурток набраў сілы і вопыту. Зноў са сваімі пастаноўкамі вандруе па ўсяму наваколлю. Прыемнасць вялікая, а дзе які грош — усё на абсталяванне і ўпрыгожанне чысценькага і надта ўтульнага скупаўскага клуба „Руху" — галоўнага цэнтра культуры і адпачынку дзелавітага пушчанскага сяла.

Хтосьці скажа: „Там, пэўна, многа моладзі, ёсць з кім працаваць". І так, і не. У сябе ў вёсцы працуе толькі **Д. Кісялеўская** (кіраўнік клуба), а ўсе іншыя — па цэлым павеце. **Р. Кісялеўскі** — на мэблевай фабрыцы ў Гайнаўцы, **В. Русак** — у Павятовым праўленні ЗСМВ, **Н. Сакоўская** — у ГС-е ў Нараўцы, **А. Навіцкая** — вучаніца Гайнаўскага беларускага ліцэя, **Г. Адамовіч** — на керамічнай фабрыцы ў Ляўкове, **Р. Гарустовіч** — у надлясніцтве Броўск, **С. Навіцкі** — вучань механічнага тэхнікума ў Гайнаўцы і г.д. А яны — асноўны актыў усіх культурных пачынанняў у сваім сяле. Любяць сваю родную вёску, дбаюць пра яе і знаходзяць вялікае задавальненне ў працы для яе славы і дабра.

— Першы раз я ступіла на сцэну яшчэ будучы вучаніцай нашай пачатковай школы, — кажа Д. Кісялеў-

(Працяг на стар. 4)

Пачынальнік і выхаваўца скупаўскіх грамадскіх дзеячоў і самадзейнікаў, намеснік дырэктара гміннай школы ў Нараўцы І. Навіцкі са сваёй выхаванкай Д. Кісялеўскай — кіраўніком мясцовага клуба.

Старшыня гуртка скупаўскіх самадзейнікаў Н. Сакоўская працуе ў бухгалтэрыі ГС-у ў Нараўцы, а вольныя хвіліны прысвячае сцэне.

ШТО НОВАГА?

Цяпер, калі большасць паўнамоцтваў і гаспадарчых і адміністрацыйных задач перанесены ў гміны і гарады, узнікла пытанне, ці патрэбным будзе далейшае існаванне паветаў, якія з'яўляюцца злучаючым звяном паміж гмінай і ваяводствам. У 85 працэнтах паветаў ёсць ад 4 да 10 гмін. Цяжка сказаць, каб павет, які складаецца з некалькіх гмін, меў сэнс існавання. Для абслугоўвання 2.739 гмін і гарадоў, якія не з'яўляюцца сталіцамі паветаў, існуе апарат, які налічвае 121 тысячу чалавек (а ўлічаны тут толькі працаўнікі разумовай дзеячоў і працаўнікоў характарызуецца высокім узроўнем адукацыі і спецыялізацыі. Сярод іх ёсць людзі здольныя і чулыя на грамадскія справы, з вялікай жыццёвай практыкай і высокім пачуццём адказнасці, людзі самастойныя ў дзеянні і ў прыманні рашэнняў. Ніводзін з іх не павінен застацца ў баку ад дзяржаўнай дзейнасці. Гэтыя працаўнікі будуць выкарыстаны ва ўпраўленнях новастворанах ваяводстваў, а таксама ў іншых звеннях гэтай

РЭФОРМА

працы). У сярэднім на кожную гміну прыпадае ў павеце 44 працаўнікі разумовай працы, а ў некаторых паветах, з малой колькасцю гмін, — нават каля 100 чалавек. Слушныя і здаровыя амбіцыі павятовых кадраў павінны быць выкарыстаны з большай карысцю.

Цяперашняя рэформа ўводзіць двухступенную структуру мясцовых органаў улады і дзяржаўнай адміністрацыі: гміны і гарады — як першая ступень і ваяводствы — як другая ступень. Знесена будзе 314 паветаў і створана 49 ваяводстваў, у тым ліку тры адзінкі, якія ахопліваюць вялікія гарадскія агламерацыі — Варшава, Лодзь і Кракаў. Вялікія прамысловыя і гандлёвыя цэнтры, цэнтры навукі і культуры, цэнтры медыцыны будуць далей адыгрываць сваю ролю ў макрарэгіёне, незалежна ад павелічэння ў ім колькасці ваяводстваў. Такім чынам, пазіцыя ранейшых сталіц ваяводстваў у жыцці краіны застанецца той самай. Цяперашнія павятовыя гарады, хоць не будуць ужо выконваць адміністрацыйных функцый, змогуць далей усебакова развівацца.

Правы і абавязкі павятовых звенняў адміністрацыі будуць перададзены галоўным чынам органам гмін і гарадоў, якія стануць галоўным звяном у галіне арганізацыі і рэалізацыі агульнадзяржаўных і мясцовых мэт. А ваяводствы будуць выконваць праграміруючыя і каардынуючыя функцыі, нагляд, а таксама разгляд скарг у адміністрацыйным парадку. Ліквідавана будзе павятовая ступень існуючых мясцовых дзяржаўных, кааператыўных і грамадскіх адзінак. Усе будаўнічыя, прадукцыйныя, рамонтныя адзінкі, а таксама адзінкі паслуг для насельніцтва застануцца, як раней, а змена будзе датычыцца толькі іх адміністрацыйнай надбудовы на ступені павету.

Рэформа дасць вымерную карысць. У выніку знясення пасрэднага звяна значна зменшыцца дзяржаўная і спулдзельчая адміністрацыя, а тым самым звольніцца пэўная колькасць штатаў.

Асабліва вялікая ўвага пры правядзенні рэформы звяртаецца на справы кадраў. За мінулыя гады выраслі ў мясцовым апараце адміністрацыі і гаспадаркі самаахвярныя і адданыя кадры працаўнікоў. Шмат

ступені і ў апараце гмін і гарадоў. Найлепшыя павінны заняць кіруючыя пасады. Іншыя атрымаюць працу ў гаспадарчых установах. Таму няма ніякай прычыны баяцца, што хто-небудзь застанецца без працы, якая была б адпаведнай да яго кваліфікацыі. Але рэформа стварае прытым шлях да авансу, самастойнай працы добрым працаўнікам дагэтуляшніх ваяводстваў і паветаў, да выкарыстання іх якасцей і вопыту.

З увядзеннем двухступеннай структуры мясцовай адміністрацыі звязана таксама праблема далейшага ўмацоўвання гмін. Звернута ўвага на тое, каб ваяводскія звенні ўлад і адміністрацыі ад самага пачатку ўзялі над гмінай больш старанную апеку.

У выніку новага адміністрацыйнага падзелу краіны ва ўсіх ваяводствах павінна заўважыцца значнае ажыўленне ініцыятывы ў напрамку павышэння эфектыўнасці гаспадарання, а таксама значны рост актыўнасці рад і самастойнасці ўлад і органаў дзяржаўнай адміністрацыі. Гміны і гарады будуць цяпер знаходзіцца ў непасрэднай блізкасці да працы і зацікаўленняў ваяводскіх улад. Ваяводствы, створаныя на тэрыторыях, якія развіваліся менш дынамічна, атрымаюць цяпер новыя, значна большыя шанцы.

Пераход на двухступенную структуру мясцовых органаў улады і дзяржаўнай адміністрацыі з'яўляецца вельмі знамянальнай падзеяй. Гэта крок неабходны, калі глянуць на яго з пункту гледжання будучыні развіваючайся краіны. Трэці этап рэформы ўлады і мясцовай адміністрацыі вянчае ўжо ўведзеныя змены, надае ім комплексны характар. Гэта састаўная частка працэсу змен, якія крок за крокам уводзяцца ў дзейнасці партыі, у гаспадарцы і ў грамадскім жыцці, у палітыцы і ў выхаванні, у функцыянаванні дзяржавы.

(З прамовы П. Ярашэвіча на XVII Пленуме ЦК ПАРП)

Гродзенцы сустракаюць беластаччан традыцыйным бохнам хлеба з соллю.

МІТЫНГ ДРУЖБЫ

9 мая — у трыццатую гадавіну перамогі над гітлераўскім фашызмам, жыхары Беласточчыны і Гродзеншчыны сустрэліся на мітынгу дружбы, які адбыўся па савецкім баку мяжы ў маляўнічай ваколіцы ля Бераставіцы. Мітынг меў асабліва ўрачысты характар. Сустрэліся на ім савецкія і польскія ветэраны, працоўныя, моладзь.

Дэлегацыі дружалюбных прадпрыемстваў, гарадоў, паветаў і раёнаў Беласточчыны і Гродзеншчыны сустрэліся на лясных палянках. Віталіся, як старыя знаёмыя, сардэчныя сябры. Было аб чым расказаць. Успаміналі мінулыя гады.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

Мітынг адкрыў І сакратар Гродзенскага абкома КПБ Леанід Кляцкой.

Ветэраны ІІ сусветнай вайны.

На заканчэнне мастацкай часткі выступілі з песняй члены хораў і танцавальных калектываў Гродзенскай вобласці і „Курпі зялёныя".

З абодвух бакоў мяжы рушылі на спатканне ўдзельнікі мітынгу дружбы.

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 31.V. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Mat. 7.30 Dziecięce kłopoty — film fab. bułg. 9.00 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o czł. Sprawy 15-latków cz. IV. 10.00 (kl. VII) Zoolog. Ochr. środow. 11.05 (kl. VIII) Geogr. Zagadki geogr. 13.45 Tech. Rol. Mat. 14.20 Hod. zwierz. 15.00 Pr. dnia. 15.05 Pr. I prop. 15.20 Red. Szk. zap. 15.40 Kr. Warsz. i Maz. 16.00 Dzien. 16.10 Brazylia nieznana. 16.45 Pr. rozr. z ok. Dnia Dziecka. 18.00 Wszystko za wszystko z prof. J. Hryniewieckim. 19.20 Dobr. 19.30 Monitor. 20.20 Liliowa akacja — film fab. węg. 21.40 Róże Montreux. 22.35 Dzien. 22.55 Sport. 23.10 Kabaret Star. Panów.

Niedziela 1.VI. 6.25 Tech. Rol. Mat. 6.55 Hod. zwierz. 7.25 Kurs Rol. 8.00 Przyp., radz. 8.10 Now. w domu i zagr. 8.35 Bieg po zdr. 8.50 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Pr. z ok. Dnia Dziecka. 10.10 Antena. 10.30 Winnetou wśród sępów — film przyg. 12.10 Dzien. 12.30 Tydzień. 13.15 Klub Sześciu Kont. 14.05 Dla dzieci. 14.35 Nie tylko dla pań. 15.05 Los. Toto-Lot. 15.20 Refl. ob. 15.35 Co kto lubi. 16.35 Lekt. Pegaza. 16.50 Nie wychodź zamąż, mamo — film fiński. 17.40 Sport. 19.15 Wieczorynka. 19.30 Dzien. 20.20 Życie Moliera — śmiech i łzy odc. IV. 21.15 Do usług — mag. satyr. 21.55 Sport. 22.55 Rozmowa — film TVP.

Poniedziałek 2.VI. 12.45 Tech. Rol. Wskaz. met. 13.25 Mat. 15.50 Nurt — Naucz. pocz. mat. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Dla dzieci. 17.30 Echo stad. 17.55 Warsz. persp. 18.10 Gra R. Smendzianka 18.25 Kr. Warsz. i Maz. 18.45 Szare na złote. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Teatr: Sheilaigh Dellanoy — Zakochany lew. 21.40 Mistrz. Europy w boksie — elimin. 22.40 Pegaz. 23.10 Dzien. 23.25 Oferty.

Wtorek 3.VI. 6.30 Tech. Rol. Wskaz. met. 7.00 Mat. 9.00 Życie Moliera — śmiech i łzy odc. IV. 10.00 Dla szkół: (kl. IV) W fabryce samochodów. 11.05 (kl. VII) Wych. ob. Są wśród nas. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.40 Upr. rośl. 16.25 Pr. dnia 16.30 Dzien. 16.40 Dla dzieci. 17.10 Recital pios. grupy „Wawele". 17.40 Stud. Tel. Mł. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Przyp., radz. 18.45 Biały autobus — film dok. 19.10 To lubię. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Letnia przygoda — kom. film. 21.05 Skandynawia. 21.40 Mistrz. Europy w boksie — elimin. 22.50 Dzien.

Środa 4.VI. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Upr. rośl. 10.50 Letnia przygoda — film fab. węg. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Mat. 14.40 i 15.15 Kurs przyg. Fiz. 15.50 Nurt — Naucz. pocz. mat. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Latający Holender. 17.15 Inf.-Tow.-Prop. 17.25 Los. Mał. Lot. 17.35 Sport. 18.15 Kr. Warsz. i Maz. 18.35 Spotk. z med. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.15 Miłość Elwiry Madigan — film fab. szw. 21.40 Mistrz. Europy w boksie — 1/4 finały. 22.40 Film dok. 22.55 Dzien.

Czwartek 5.VI. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Tech. Rol. Mat. 8.00 i 8.30 Kurs Inf. 9.00 Dla szkół: (kl. I lic.) J. pol. Goethe — Schiller. 10.00 (kl. II lic.) B. Prus. 10.30 Miłość Elwiry Madigan — film fab. szw. 12.55 Dla szkół: (kl. I—III lic.) J. pol. Reportaż. 13.45 Tech. Rol. J. pol. 14.30 Ochr. rośl. 15.05 Mat. w szk. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Teleferie. 17.50 Teleturniej. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Przyp., radz. 18.45 Kanał Sueski. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Teatr Sens. Georges Simenon — „Bracia Rico". 21.25 Mistrz. Europy w boksie — 1/4 finały. 22.40 Czym żyje świat. 23.10 Dzien.

Piątek 6.VI. 6.30 Tech. Rol. J. pol. 7.00 Ochr. rośl. 9.00 Dla dzieci. 10.00 Film fab. 12.35 Tech. Rol. J. pol. 13.15 Mat. 13.50 i 14.20 Politech. Kurs przyg. Mat. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Mistrz. Europy w boksie — 1/2 finały. 17.15 Beskidzie, Beskidzie — kto po tobie idzie — film dok. 17.40 Pomysł na lato. 18.00 Por. mł. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Fakty, Op., Hip. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Mistrz. Europy w boksie — 1/2 finały. 22.15 Panorama. 22.55 Dzien. 23.10 Sport.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 30.V. — 17.50 Film ser. 19.30 Fin. koncert fest. „Kijowska wiosna".
Sobota 31.V. — 9.00 Film ser. 10.40 Przegl. międzynar. 12.30 Białoruś literacka. 13.15 Film dla dzieci. 15.15 Cyrk. 16.55 W świecie zwierz. 18.00 Pr. film. 19.30 Panorama film. 21.00 Sport.
Niedziela 1.VI. — 10.30 Przegl. film. 11.30 Film fab. 15.00 Panorama międzynar. 16.30 Klub film. 17.30 Wieczór autor. R. Różdiestwienskiego. 21.00 Sport.

КІНО

Białowieża Y-17 — bułg. 3—4. Polomea — NRD 5—6. Bezbronne nagietki — USA 7—8.

Czeremcha Mieć 20 lat w Aures — fr. 3—4. Śladem czarnowłosej dziewczyny — jug. 7—8.

Czyże Szaleństwo miłości — nor. Trzy orzeszki dla kopciuszka — NRD 4—8.

Dubicze Cerkiewne Prywatny detektyw — ang. Zbrodnia jest zbrodnią — fr. 4—8.

Gródek Śmierć wybiera — czes. 7—8.

Kleszczele Przygody misia Yogi — USA 3—4. Uciec jak najbliżej — pol. 5—6. Niech bestia zdycha — fr. 7—8.

Michałowo Zawieszeni na drzewie — fr. 3—4. Port lotniczy — jug. 5—6. Sutjeska — jug. 7—8.

Mielnik 100 karabinów — USA 4. Czwarta pani Anderson — hiszp. 7—8.

Milejczyce Bokser — pol. 3—4. Gwiazdy są oczami wojownika — jug. 5—6. Urodziny Matyldy — pol. 7—8.

Narew Śmierć wybiera — czes. Wybacz i żegnaj — rum. 4—8.

Narewka Swobodny oddech — czes. Zapis zbrodni — pol. 4—8.

Nurzec Między wrześniem a majem — pol. 3—4. Tu radio Gliwice — NRD 5—6. Dramat namiętności — nor. 7—8.

Orla Wódz Prusów — radz. Życie dla miłości — jug. 4—8.

Rajsk Ostatni nabój — rum. Pułapka na generała — jug. 4—8.

Suchowola Drogi do ojczyzny — pol. Bezdomny — bułg. 4—8.

B.Z.Graf. zam. 1603 P-1

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 197

Пакірачаны сад, узімку гэта відаць.

— Мікалай, як жывеш? — я сустрэў яго ў сталярні, шукаючы каго іншага. Мы сталі ля вакна, шырокага на цэлую сцяну.

— Бачыш, сталярую, — ён пакалупаў пляскатым алоўкам у пагаблляванай дашчыне. — Не наракаю, работы ёсць...

І падумаўшы: — Зімою, бачыш, менш заказаў. Сезон пасля Вялікадня, калі павяснее.

Знябожаны, сівеючы. Хацелася сказаць яму „Мікалай“, столькі, каб доўга памаўчаць.

— Твае дзеці — вялікія? — спытаў зусім неспадзявана.

— О, старэйшаму сыну пятнаццаць год, — адказаў я, намагаючыся быць усцешаным. Усміхнуўся, але ён не падымаў галавы.

— Вып'ем, — сцвердзіў ён

Я не зразумеў. Ён адчыніў аптэчку першай дапамогі і ўзяў адтуль бутэльку. Паўлітра жытнёвай гарэлкі, пашчэрбленую шклянку і жменю часосьці — закусіць. Здзівіў мяне.

— Дзесьці другая шклянка, — апраўдваўся перада мною. — Была яшчэ адна...

— Я ж не п'ю, Мікалай. Ты ведаеш, што не п'ю, не магу. Мне нельга! Я ж хворы, разумееш...

— Што табе? — перапытаў.

— Нервы, браток. Нервы!

— Плюй на нервы! — Мікалай першы раз паглядзеў. — Кажу табе: плюнь! Думаеш, у мяне іх няма?

Наліў у шклянку.

— На! Бяры!

— Павер, Мікалай... — я прасіўся. Паказваў яму бутэлечку з лякарствамі, якія насіў.

Яго рука не перастала тыцкаць, вочы пахадзілі па лацінскіх літарах на наклейцы бутэлечкі, па маім твары і заплюшчыліся.

— Чорт з табою, — сказаў. Выпіў сам, разгарнуў газету, у якой было снеданне, панюхаў хлеба. Узяўся есці.

— Ты даўно так не п'еш? — запытаў без крыўды. У аптэчцы знайшоў яшчэ і слоік квашаных агуркоў. — Вазьмі хоць паеш, — падаў мне кавалак хлеба з вараным мясам і падштурхнуў слоік.

Я ўзяў.

— Дзесяты год, як перастаў ужо піць, — тлумачу яму. — Спачатку хацелася...

Не аб тым гаворым. Не. Голас чужы. Я сціх, і ён таксама маўчаў. Цямкаў снеданне з хлеба і мяса, паглядаючы то ў вакно, то на бутэльку. Не наліваў; нагою адкінуў кавалак абрэза. У сонечных промнях завіравалі пылінкі, па-камарынаму заклубавалі, адлятаючы ў паласу ценю.

— Добрую сталярню маеш, — загаварыў я. Палягчэла. Таму сказаў яшчэ: — Добра пабудаваў: відныя вокны, прасторна, цяпло, — паказаў на печку. — Маладзец ты, Мікалай! Так...

Не адказаў. Рукою пашукаў па паліцы і падаў мне чырвенную даму. Я не здагадаўся, і ён адвярнуў карту: на яе другім баку ружавела цела жанчыны.

— Шведскія, — сказаў аб картах, канчаючы снедаць. Газету, пакумячаную, шпурнуў у кут.

У яго памакрэў лоб. І скроні, а нават і нос. Падумалася, што звяры не пацеюць у час яды.

Аддаючы карту, я хацеў сказаць „Глупствы, Мікалай“! Але сказаў іншае:

— Адкуль ты вынайшоў яе? — спытаў. І ён, усміхнуўшыся неяк без сэнсу, пацёр рукамі аб камбінезон, каб не папэцкаць таго, што паказваў, а я аддаваў яму назад.

Гэту карту ён адкінуў на паліцу, хутка і далікатна, быццам нешта гарачае ды смакавітае.

Ужо не было аб чым гаварыць.

Я пайшоў.

У канцы Гарадоцкай вуліцы дагнаў мяне густы снегапад, за якім сунуўся туман гнілой пагоды.

Сакрат Яновіч

А СОН НЕ ПРЫХОДЗІЦЬ

Хтось гаварыў
што не трэба
каб сэрца даўжэла
ад непакою
— задобрае яно

І казалі яшчэ
што плакаць
не трэба
— навошта

Трэба дзейнічаць
— на дарозе радком
стаяць пытальнікі

Хтось гаварыў
што кахаць
не трэба вачамі
што гэта дурнота
сентыментальна
— несучасна.

* ✲ *

Нядобра
— калі думак мала
— нудна —
Дрэнна
— калі іх замнога
— недаконачаны —
Нядобра
— калі пуста навокал
— дзіка —
Дрэнна
— калі плячо да пляча
— цесна —

* ✲ *

цёмна
ціха
пакланіцца перад табой
ноч-Пані.
магутнасцю закрыла
сцены вокны
— усё закрыла
Мы разам толькі
Ты і я

* ✲ *

Як сумна

* ✲ *

Пякуць вочы
спаць
толькі як —
— пытальнікі зноў падбеглі

* ✲ *

Сон — тры літары
без сэрца

І. Баравік

Я ў душы астаўся селянінам

Не было мне суджанае лёсам
Жыць без перабою ў роднай вёсцы.
Чуць зямельку пад ступою босай,
Цешыць вока збожжам на палосцы.

З габляваных смаляных бярвенняў
У бацькоўскай аставацца хаце...
З глебы перасаджаны з карэннем,
Стаў я постаць селяніна траціць.

Стаў я жыць, загублены ў мільёне,
У таўпе, у гушчы спраў шматлікіх,
Стаў я па асфальце і бетоне
Шаргаць ў глянсаваных чаравіках.

У мурах таўшчэзных і халодных
Я замкнуўся, як у клетцы птушка.
Уцякаюць мае думкі штодня
На палетак з палявою грушкай.

Паміж мной і бацькавым парогам
Пасмы пралеглі сталёвых рэек.
І калі збіраюся ў дарогу,
Узрастае ў сэрцы зноў надзея.

Цешуся, што зноў убачу скора
Родны кут, які калісь пакінуў.
І хоць праглынуў мяне ўжо горад,
Я ў душы астаўся селянінам.

Віктар Швед

* ✲ *

Адкрываю вокны дарагая
хай вецер прыйдзе
ў нашу хату
і на стале адсвежыць
кветкі

акрыліць нашае каханне
але пільнуй
уважна
каб праз акно
не паляцелі
на волю нашыя пачуцці
і каб не выбралі
бяспуцця

Алесь Барскі

АДНОСІЦЬ ВЕЦЕР

Адносіць вецер на галінках,
Шапочуць, шэпчуцца лісты,
Як той дарожкаю-сцяжынкай
Хадзілі разам я і ты.

Як нам вясенняю парою
Травою пахла сенажаць.
Дзе словы музыкай жывою,
Хоць нас няма, яшчэ дрыжаць.

Сваволнік вецер іх падслухаў,
У даль паклікаў па зямлі.
Лісты шапталі штосьці глуха,
Галінкі-струны паняслі.

Як мы маглі тады без меры
Піць шчасце ў росквіце вясны,
Як мы маглі тады паверыць,
Што наша шчасце ў нас адных...

Калі ў вячэрнім перазвоне
Ты завітаеш зноў сюды,
Паслухай, як аб тым гамоняць,
Шумяць галінкі-правады.

Л. Танкевіч

* ✲ *

Юрку Харкевічу

нэ малпы нас
а мы іх

граем
згрываемся
і всё укрываем сэбэ
коб до сэбэ на хама
вліэсті

кому то і на што

кругом нас — так мало з нас
і як мы поймэмся
з умовных знакув-слуов
хочбы о думках
которы можна назваті
ходянкамі
бо ходят по людях
альбо стоянкамі
бо нэ вылазят з головы

граем:
куолько дыня в губах
пэсток в зубах
як нас лісы абскочат

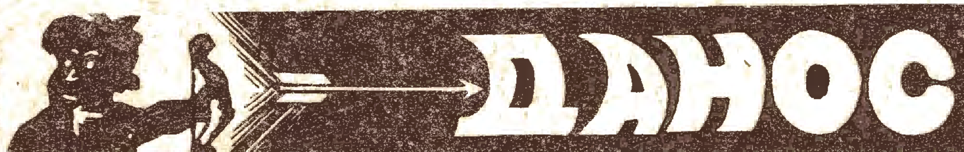
граем:
як львы хлебчут молоко
колі рукі подаем

граем:
як нам вовкі дрыэмлют
колі дывімся на сэбэ

едем
граючы трохі лепі трохі гуорш
аж заедэм головою в доску
альбо доскою в голов
як нога спотыкнэцьця
на дорозі
здаецьця такуой простуой.

З. Сачко

Кіраўнік Павукевіч ведаў сваю вартасць: за дваццаць гадоў работы ён шмат што здабыў. Усе ведалі, што тэхнік Павукевіч больш разумны, а менш сумленны.

Ніякая небяспека не пагражала, жывучы ў згодзе з начальствам. Павукевіч быў пераканаты ў гэтым і меў рацыю.

Зрэшты, ён умеў падтрымоўваць тую цудоўна-мірную гармонію, якая не раз пераўтваралася ў павышэнне па службе. Тады Павукевіч адчуваў сябе жарабцом, яму хацелася іржаць на ўсю вуліцу...

Дырэктар, з нейкай жанчынай, разбіўся ў машыне. Здарылася гэта за горадам. Ён, Павукевіч, цудоўна спачуваў маладой жонцы дырэктара...

Калі дырэктар выздаравеў, нешта папсавалася: дырэктар лаяў яго, па-праўдзе, за нейкае глупства... Павукевіч мармытаў, што звар'яцее. Дарэчы будзе заначыць, што Павукевіч атрымаў неўзабаве паніжэнне, а дома пачалося пекла, бо паменшала грошай...

Дырэктар развёўся са сваёй жонкай, а праз тыдзень пасля — дысцыплінарна звольніў Павукевіча. Знайшоў на яго кія!

І тады сталася найважнейшае: Павукевіч назваў сябе дурнем!

Кастусь Бандарук

(Працяг са стар. 1)

ТАМ, ДЗЕ ГЛЕБА НАДТА ПРЫВАБНАЯ...

скага. — Да гэтага мяне заахвоціў наш дырэктар І. Навіцкі. Не скажу, надта хвалявалася, нават ногі пада мною ўгіналіся. Асабліва баялася за ролю Паўлінкі. Тэкст вывучала і днямі і начамі, і ў клубе і дома пры гаршчках, абед гатуючы. І гэтая роля прынесла мне найбольшае задавальненне. Колькі воплескаў і кветак! А рознае бывала. Памятаю, аднойчы ў Нараўцы наш акцёр, што выконваў ролю Быкоўскага, забыўся аб адным сваім выхадзе на сцэну. Узяў ды пайшоў на піва. Выходжу я, значыць, адна на сцэну, гавару, гавару, а Быкоўскага няма! Я зноў гавару сама да сябе, ды ўжо і нічога на язык не ідзе. Давай мы зацягваць заслону, перапрашаць публіку. Адны пайшлі на сцэну спяваць, а другія разбегліся па мястэчку Быкоўскага шукаць. І ледзь знайшлі!..

У Скупаве належна працуе клуб. Праводзяцца тут цікавыя сустрэчы з аграномам, лекарам, рэдактарамі розных газет, пісьменнікамі з літаратурнага аб'яднання „Белавежа", ветэранамі апошняй вайны. Штодзень у панядзелак, пасля агляду па тэлевізару новай п'есы адбываецца гарачая дыскусія аб сцэнічным мастацтве. Вядзе яе Д. Кісялеўская. Гэтыя панядзелкі для скупаўскіх самадзейнікаў з'яўляюцца своеасаблівай школай тэатральнага майстэрства.

— Ужо некалькі год нашыя самадзейнікі не патрабуюць кіравання звонку, — прызнае старшыня тутэйшага гуртка БГКТ І. Навіцкі. — Гэта ўжо сапраўды народны тэатр, кожны ўдзельнік якога свае абавязкі стараецца выканаць як мага лепш, працуе з сэрцам. Зрэшты, тут у нас глеба надта прывабная для грамадскага дзеяння...

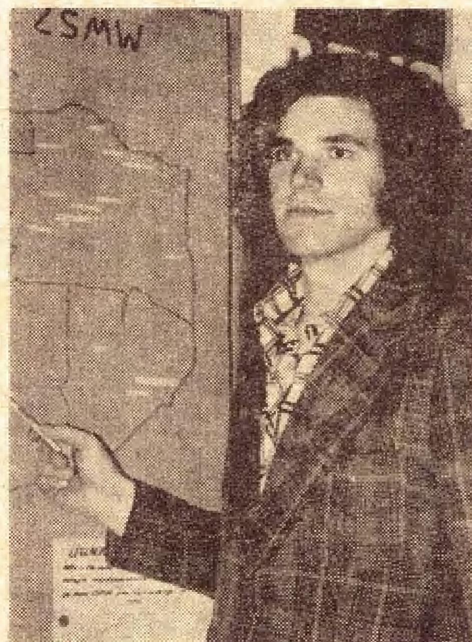
І праўда. У тутэйшым гуртку вясковых гаспадыняў гуртуецца каля 40 асоб. Калі яго старшынёй стала **Я. Янцэвіч** (дарэчы надта актыўная і сумленная карэспандэнтка „Нівы"), ён узняўся да найлепшых у гміне і аднаго з найбольш актыўных у павеце. Не абніжае свайго палёту і цяпер, калі ім кіруе **Я. Гарустовіч**. Не кажучы ўжо пра розныя курсы гатавання, пячэння, кансервавання, кройкі і шыцця, на якіх заўсёды многа ўдзельнікаў, але вось у мінулым годзе гурток загаспадарыў 5 га зямлі з ПФЗ. Сеялі пшаніцу і авёс. Сабралі звыш 10 тон збожжа і прадалі яго дзяржаве. За выручаныя грошы арганізавалі мінулым летам дзяцінец, а 19-20 красавіка г.г. 36 асоб паехала аўтобусам ГП БГКТ на экскурсію па маршруту Люблін — Майданак — Налэнчуў — Казімеж — Пулавы. Надта ўдалая экскурсія. Асаблівае ўражанне пакінула аперэта „Севастопальскі вальс", якую скупаўцы глядзелі ў люблінскім тэатры. Але на гэтым не канец. Адзін дзень у красавіку скупаўскія гаспадыні працавалі пры пасадцы лесу, а зароблены грошы маюць намер перадаць у грамадскі фонд пабудовы помніка савецкім воінам, што загінулі ў часе вызвалення тутэйшай зямлі. Помнік стане на брацкай магіле ў Нараўцы.

Многа добрага можна сказаць пра Скупава, яго старэйшых жыхароў і моладзь. Тут кожная арганізацыя працуе на славу: і БГКТ, і ЗСМВ, і КГВ і добраахвотная пажарная каманда. Таму і вынікі ў іх — толькі пазайздросціць.

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

Я. Гарустовіч з'яўляецца не толькі самай спраўнай працаўніцай у разлівачнай нараўкаўскага ГС-у, яна — ініцыятар і душа ўсіх пачынаў скупаўскіх гаспадыняў.

На Гайнаўшчыне добра дзейнічае ЗСМВ, а працаўнік яго Павятовага праўлення В. Русак — самы актыўны дзеяч у скупаўскай радзе клуба і ахвярны самадзейнік.

Памяці прафесара Казімежа Машынскага

8 мая 1975 г. Торуньскі аддзел Польскага этнаграфічнага таварыства наладзіў вечар, прысвечаны 15-годдзю з дня смерці выдатнага польскага і славянскага вучонага, аўтара манументальных прац з галіны народнай культуры і мовазнаўства славян — праф. Казімежа Машынскага.

У праграме вечара былі даклады і ўспаміны былых вучняў і супрацоўнікаў праф. Машынскага з Вільні і Кракава. Упершыню, на гэтым вечары, быў падкрэслены вялікі ўклад К. Машынскага ў даследаванне беларускай народнай культуры. Даклад на гэту тэму зрабіў аўтар гэтых радкоў — былы вучань праф. К. Машынскага. У першай частцы даклада было сказана аб папярэдніках К. Машынскага — польскіх даследчыках, якія прысвяцілі свае працы вывучэнню беларускай этнаграфіі і фальклору, пачынаючы з XIX ст. ад Зарыяна Далэнгі Хадакоўскага (Ад. Чарноцкі), Яна Чачота, Адама Міцкевіча, Ул. Сыракомлі, Р. Зенькевіча, Ю. І. Крашэўскага, Міхала Федароўскага і інш.

Навуковую кар'еру К. Машынскі распачаў у 1912-1914 гадах на беларускім і ўкраінскім Палессі. Вынікам даследавання народнай культуры беларускага Палесся была абшырная манаграфія пад загалоўкам „Полесе Всходне. Матэрыялы этнографічнэ з всходней чэнсьці б. повяту мозырскего оraз з повяту жэчыцкего. Варшава 1928". Гэта вось манаграфія і стала „пашпартам" у падарожжы К. Машынскага да навуковых вышынь.

На канец жыцця яго навуковы багаж састаўляе каля 130 друкаваных пазіцый, у ліку якіх знаходзіцца каля 10 прац, прысвечаных беларускай народнай культуры, і ў рукапіснай спадчыне маюцца таксама матэрыялы па беларускай этнаграфіі. У многіх, вялікага навуковага значэння працах К. Машынскага, як напрыклад, у 3-томнай працы „Культура людова словян" і інш., багата выкарыстаны матэрыялы па беларускай этнаграфіі. Напрыклад, у названай вышэй працы няма ніводнага раздзела, дзе б не было беларускага этнаграфічнага матэрыялу. У індэксе гэтай працы налічваецца каля 450 беларускіх слоў этнаграфічнага значэння.

Дакладчык звярнуў увагу, здавалася б, на дробязь, але для нас і навукі важную. Праф. К. Машынскі ў сваіх працах для абазначэння геаграфічнага месца паходжання этнаграфічных прадметаў (з беларускага абшару) не карыстаўся назвай польскіх афіцыяльных улад — „Польске крэсы всходне", якая зняважала народ Заходняй Беларусі. Ён усюды, дзе трэба было, карыстаўся назоўнікам і прыметнікам: Беларусь, беларускі. Напрыклад; Бэршты, пав. Гродна, Беларусь, Глыбокае, Трабы, Валожын, Ашмяны — Беларусь і г.д. Праф. К. Машынскі меў рацыю. У навуку нельга ўводзіць сезонных геаграфічных назваў. „Крэсы всходне" зніклі, а Беларусь была і застанецца.

Пры канцы даклада аўтар сказаў: „Найбольшай заслугай праф. К. Машынскага з'яўляецца наяўны факт, што ён сваімі выдатнымі навуковымі працамі, з якіх важнейшыя перакладзены на многія чужаземныя мовы, зарэкамендаваў і памясціў беларусаў у шматлікай славянскай сям'і і паказаў свету духоўнае багацце беларускага народу, дасюль недастаткова вядомае, нават у навуковым свеце".

Даклад быў закончаны такімі словамі: „Як для геніяльнага Адама Міцкевіча Беларусь была маці, так вялікаму вучонаму польскаму і славян праф. Казімежу Машынскаму беларускае Палессе было шчаслівым аэрадромам, з якога ён стартаваў у чароўныя вышыні навукі".

М. Пецюкевіч,
Торунь

(Працяг са стар. 1)

Доктар Уладзімір Стохель

яго публікацыі ў літаратурных і агульнаграмадскіх часопісах. На старонках часопіса „Пшэглёнд гуманістычны" № 1 з 1972 г. апублікаваў ён абшырны артыкул *„Студзеньскае паўстанне ў беларускай літаратуры"*, у часопісе „Славія Орыенталіс" № 2 з 1973 г. паявіўся яго артыкул пра Янку Купалу, Адама Міцкевіча і Тараса Шаўчэнку, у гадавіку „Студыя Полёно-Славіка-Орыенталія. Акта Літэрарыя І" з мінулага года змешчан быў артыкул аб польскай, рускай і украінскай літаратурах на старонках першай беларускай газеты „Наша ніва", якая ў дакастрычніцкі перыяд выдавалася ў Вільні. Затым ён у польскім друку пастаянна публікуе рэцэнзіі на кніжкі аб беларускай і іншых усходне-славянскіх літаратурах.

— Я цяпер утрымоўваю цесныя пісьмовыя кантакты, — гаворыць ён, — з многімі даследчыкамі беларускай літаратуры ў БССР. Вось нядаўна Адам Мальдзіс зноў прыслаў мне новую цікавую сваю кніжку. Буду пісаць пра яе.

У сакавіку 1975 г. за працу *„Адам Міцкевіч, Аляксандр Пушкін і Тарас Шаўчэнка ў беларускай літаратуры ў гадах 1863-1917"* атрымаў ён званне **доктара гуманітарных навук.**

Віктар Рудчык

Нашаніўская пара

АЛЕСЬ ГАРУН — ЧАСТКА VII

Грамадская лірыка. Да грамадскага жанру належыць таксама верш „Хатка". Праўда, пачатак гэтага твора пранізвае прыродаапісальны матыў, але з'яўляецца ён тут толькі уверцюрай, уступам да спраў грамадскіх. Верш гэты глыбока эмацыянальны. Цікавы ён таксама сваёй канструкцыяй і мастацкімі прыёмамі. Першая яго частка як бы ўводзіць нас у зман. Характарызуецца яна знешняй беспраблемнасцю, вясёласцю, аптымізмам. Пісьменнік стварае ідылічную пейзажную карціну.

Дзе жаўцеюць тры загоны,
А на кожным на дубочку
Ціха шэпча бор зялёны
І глядзіцца ў ручаёчку.
Дзе чутно, як сонца грае
На праменні свету горда,
І ніколі не змірае
Зык шчаслівага акорду.

У далейшай частцы верша радыкальна мяняецца яго тон. Пісьменнік піша, што ў хатцы, якая ўзрасла ў гэты радасны пейзаж, „Асяліліся тры горы". Першае гора — смерць сына, які пайшоў у салдаты і там памёр на сухоты. Другое гора — смерць дачкі, якая выйшла замуж за граніцу. Трэцяе гора — ляснічы забраў сям'і кусок поля. Верш канчаецца плачлівым прыспевам:

Аж тры жалі, аж тры горы,
Там у хатцы, там пры боры.

І так, карыстаючыся кантрастам, нечаканым пераходам, прыёмам запярэчання, Гарун стварыў зграбную цэласць верша. Можна гаварыць аб сувязі гэтага твора з народнымі песеннымы традыцыямі, у якіх нярэдка выкарыстоўваецца прыём кантрасту. Сувязь гэта праяўляецца, між іншым, у лічбе „тры", характэрнай для беларускага фальклору. Тры дарогі, тры дачкі, тры перашкоды, трое дзвярэй. Гарун уводзіць у верш тры бяды.

Верш „Хатка" — твор глыбока драматычны і гуманітарны. З'яўляецца ён формай абароны пакрыўджаных людзей.

Спецыфічную пазіцыю ў грамадскай лірыцы Гаруна займаюць вершы „Габруська" і „Праводзіны". Два гэтыя творы прысвечаны побыту маладога чалавека ў арміі. Як вядома, рэкруцкая тэма адбілася голасным рэхам у беларускай народнай песні. Рэкруцкія і вайсковыя песні амаль заўсёды былі ўтрыманы ў форме элегіі або балады. Да гэтых форм набліжае свае вершы і Гарун. У вершы „Габруська" паэт выкарыстоўвае прыём народнага песеннага паўтору. Кожная трохрадковая страфа верша канчаецца балючым воклічам: „Ох, Габруська, Габруська". Змест верша просты: хлопца Габруську бяруць у армію. Муштруюць яго, мучаць. Хлапец сумуе па бацьках і дзяўчыне. Пачынае хварэць, набліжаецца смерць.

„Не чакайце мяне ў хаце,
Час прыйшоў мне уміраці".
Ой, Габруська, Габруська!
Ой, сканаў Габрусь ў чужыне,
Жаль ўчыніў сваёй радзіме.
Ой, Габруська, Габруська!

Меншай сувяззю з народнымі песеннымі традыцыямі характарызуецца верш „Праводзіны". Затое выказвае ён моцную сувязь з народным мышленнем, з народным гуманізмам. Верш, бадай, звязаны з першай сусветнай вайной. Паказаны ў ім праводзіны салдата на вайну. У чым тут праяўляецца гуманізм народнага мышлення? Па-першае, у тым, што адзін з безыменных герояў верша гаворыць, што вайна гэта „Сорам і ганьба для свету". Па-другое, гэты ж герой, мабыць, беларускі селянін, абавязваецца даглядаць і карміць дзяцей салдата. Па-трэцяе, той самы герой заклікае салдата адносіцца гуманна да працаўніка, да салдата варожай арміі.

Будзе працаўнік пабіты ляжаць, —
Ты пашкадуй яго, брат.
Раны завяжаш, паможаш устаць,
І ён чалавек і салдат.

Пры ўсім гэтым герой верша заклікае салдата быць смелым і геераічным. Можам гаварыць тут аб тоесамасці аўтара і яго літаратурнага героя. Верш „Праводзіны" ўтрыманы ў тоне этычнага павучэння, маральнага наказу.

ШТО Ў АГАРОДНІКАХ ?

Агароднікі — невялікая вёска на Бельшчыне. У ёй больш 80 жыхароў. Самыя блізкія суседкі Агароднікаў гэта вёскі: Галады, Крывая, Локніца, Пасынкі, Катлы і Відава. Паміж Відавам і Агароднікамі пралёг лес, а Крывую, Локніцу і Пасынкі аддзяляе ад Агароднікаў рака Арлянка.

Сказаць, што ў вёсцы нічога не дзеецца, як гэта здаецца на першы погляд, будзе вялікай памылкай. Вёска гэтая бурліць сваім жыццём, расце, развіваецца. Вось калі да 1962 г. кожны жыхар вёскі сядзеў вечарам у цемры, дык цяпер у кожным доме святло, радыё, тэлевізар. А колькі ў вёсцы магнетафонаў, адаптараў, транзістараў!

Хочучы жыць па-новаму, культурней і выгадней, людзі на розныя лады стараюцца выкарыстоўваць электрычнасць.

З кожным годам усё менш і менш саламяных стрэх ў вёсцы. Знікае салома не толькі з хатаў, але і з хлявоў, і з гумнаў.

Будынак малачарні ў вёсцы — гэта месца штодзённай сустрэчы ўсіх гаспадароў вёскі. Раніцай сюды спяшаюцца ўсе, нясуць або вязуць малако, якое адгэтуль забірае самаход з надпісам „Малако".

Апыніся, чытач, на момант у будынку малачарні. Пачуеш тут многа цікавага. Тут асабліва ў святочныя дні адбываюцца цікавыя размовы гаспадароў на ўсялякія тэмы: як што карміць, дзе што сеяць, што-небудзь з палітыкі і г.д.

Супольнымі сіламі ўсіх гаспадароў была пабудавана ў вёсцы святліца. Да 1974 г. была ў ёй 4-класная школа, а цяпер там крама. Прадаўшчыца ветлівая, вялікі выбар тавараў, парадак. Крама ў вёсцы — гэта вялікі плюс жыхарам. У дні, запоўненыя працай, калі спатрэбіцца табе нешта, бяжы ў краму і купі, не трэба ехаць за гэтым у горад. У другой палавіне святліцы знаходзіцца міні-клуб. У доўгія бесстурботныя зімовыя вечары збіраюцца тут жыхары вёскі, каб пагутарыць, паглядзець тэлевізар. Летам, калі ў вёску вяртаецца яе моладзь, у святліцы адбываюцца патанцоўкі. Збіраецца тады моладзь з усіх суседніх вёсак. Вяселяцца маладыя і толькі на другі дзень суседзі святліцы паўтараюць: „каб яго... з тым аркестрам, як ён не даў спакойна спаць". Старэйшым не ў галаве ўжо танцы. Яны сваё адтанцавалі.

Жыццё вёскі без моладзі сапраўды вельмі спакойнае, ціхае. І такім яно бывае ў вёсцы зімой, калі маладыя то ў Бельску, (а многа іх вучыцца тут у медыцынскім, беларускім ліцэях і іншых школах), то ў Беластоку, то яшчэ далей. Летам прыязджаюць памагаць бацькам і адпачываць.

На палях вакол вёскі ўсё больш і больш трактараў. У трох гаспадароў ужо свае ўласныя трактары, а ўсе іншыя карыстаюцца трактарамі з машыннай базы ў Пасынках.

Солтысам у Агародніках з'яўляецца Васіль Падольскі. Чалавек гэты стварае добрыя, блізкія адносіны паміж гаспадарамі і гміннымі ўладамі ў Бельску.

Эльвіра

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

СЯМ'Я РАГУЦКІХ

Пётр і Данута Рагуцкія гэта маладыя гаспадары з вёскі Ляшкі ў Беластоцкім павеце. Вядуць яны 36-гектаравую гаспадарку. Маюць уласны трактар. Ужо пяты год Рагуцкія спецыялізуюцца ў вырошчванні гародніны. Самую раннюю гародніну вырошчваюць пад фоліяй, пад шклом і ў цяпліцах. Амаль увесь год маюць зялёную цыбулю, салату, агуркі і памідоры. На гэты год Пётр і Данута Рагуцкія закантрактавалі 20 тон агуркоў, 6 тон спаржовай фасолі, 0,5 тоны памідораў. Дадаткова прададуць яны дзяржаве лён з плошчы 20 гектараў.

Варта адзначыць, што ў сакавіку гэтага года Пётр і Данута Рагуцкія заваявалі званне ваяводскіх майстроў плёнаў.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**

ВУЧНЁЎСКІ ЧЫН

Моладзь, настаўнікі і адміністрацыя Тэхнікума сельскагаспадарчага рахункаводства, што ў Бельску Падляшскім, усіх 58 чалавек, працавалі грамадскім чынам на Цаглянай вуліцы ў Бельску. Крэкаць і балота на частцы гэтай вуліцы і пераплываючы праз яе жэўжык-ручаёк рабілі вуліцу недаступнай нават пешаходам, асабліва восенню, вясною і пасля дажджоў. Возам праехаць не было магчыма.

Цяпер нават цяжкія аўтамабілі-грузавікі праедуць па сухой, роўнай вуліцы, па навезеным пяску і жвіры. На вучнёўскім чыне былі транспаранты, заклікі і быў ваш карэспандэнт, які таксама працаваў грамадскім чынам.

Мікалай Няплоха

ТРАКТАРЫ

У гміне Орля ў спулдзельні і сельскагаспадарчык гуртках налічваецца 65 трактараў. Апрача таго, гаспадары маюць 44 уласныя трактары. Значыць, ужо цяпер у гэтай гміне ёсць больш 100 трактараў. У мінулым годзе выходзіла ў сярэднім па 1000 гадзін працы на адзін трактар. Ёсць усе магчымасці, каб у гэтым годзе колькасць гадзін працы аднаго трактара значна павялічылася.

(мх)

Ох, хай, ох-
Тыдзень хат
Ох, хай, ох-х
Дзежу хлеба
Две нідзелю
Ох, хай, ох-
У качалушкі
Ох, хай, ох-
Пазбірала ў
Ох, хай, ох-
Ніхто хлеба
Ох, хай, ох-
Прышла сіва
Ох, хай, ох-х
Ана хлеба ні
Ох, хай, ох-х
Толькі рыло п
Ох, хай, ох-х
Две нідзелюшкі хварала, а на трэцю падыхала,
Ох, хай, ох-ха-ха, а на трэцю падыхала. 2 разы
Ой, выйду я на гуліцу — што то людзі галасяць?
Ох, хай, ох-ха-ха, што то людзі галасяць? 2 разы
Што то людзі галасяць, сіву свінню хараняць,
Ох, хай, ох-ха-ха, сіву свінню хараняць. 2 разы
Ее рыло закапалі, ж..у выставілі,
Ох, хай, ох-ха-ха, ж..у выставілі! 2 разы

Ад Марьі Юровец, 1921 года нараджэння, і Надзі Грыцук, 1910 года нараджэння, вёска Навасёлкі Беластоцкага павету, запісаў у кастрычніку 1974 года Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнетафоннай стужкі Людмілы Панько.

ЛІСТЫ ЛЕАНІДА, СЫНА М. ГАРЭЦКАГА

У красавіцкім нумары маскоўскага часопіса „**Юность**" змешчаны лісты Леаніда Гарэцкага, сына выдатнага беларускага пісьменніка і дзеяча Максіма Гарэцкага.

Сын, афіцэр Чырвонай арміі, ваяваў на Ленінградскім напрамку фронту і загінуў 18 лютага 1944 года ў баі ля вёскі Косткава, на ўсходнім беразе рэчкі Шалонь, Шымскага раёна Ленінградскай вобласці. Яму было ўсяго крыху больш дваццаці гадоў.

Юнак сумаваў па Беларусі. У лісце ад 9 мая 1943 года ўсклікае: *„Хараша ж беларускае лета"!* У іншым лісце: *„...асабліва часта ўспамінаецца Беларусь і тата, некалі пeражытыя шчаслівыя дні. Няшмат давялося мне пажыць у родных любых мясцінах, але любоў не астыла. Яна жыве і будзе жыць, яна ва ўспамінах нараджае сум, надзею. Я пераканаы, што несправядлівасці ды подласці, учыненыя чалавеку, з часам адпомсцяць (...) І я не зразумею, чаму гэта лёс нанёс бацьку смяротны ўдар. За што адпомсціў ён чалавеку, справядлівейшага, учцівейшага ад якога я не бачыў. Чалавеку з адкрытай і шчырай душою, пазбаўленага ўсялякіх плыткіх пачуццяў і запоўненага вялікімі пачуццямі любві ды клопатаў за сваю Бацькаўшчыну і народ. Мабыць, за тое, што шмат праўды і ласкі гаварыў ён, забыўшыся, што душы чэрствыя..."* — напісаў Леанід пра свайго вялікага бацьку ў чарговым лісце да сям'і, будучы ў афіцэрскай школе.

Аўтар уступнага слова да лістаў Леаніда Гарэцкага, Алесь Адамовіч, справядліва параўноўвае іх да аповесці.

Пісаныя з адчувальным, немалым літаратурным талентам, даюць яны арыгінальныя вобразы прыроды, паводзін людзей, франтавых будняў. У іх знаходзім цікавыя думкі і настроі. Памятаючы, што пісаў іх амаль юнец, здзіўляешся, колькі трапнага аб жыцці прыкмячаў ён. І міжвольна думаеш аб тым, як значны талент для нашай культуры загубіла вайна.

У лістах Леаніда, якога бацька асіраціў на 15-тым годзе, знаходзім новыя рысы партрэта Максіма Гарэцкага, чалавека не толькі вялікага розуму і культуры, але і прасякнутага гарачай любоўю да людзей, да народа і справы яго светлай будучыні. І думаецца аб тым, што ўваскрасаем у дзецях сваіх...

Варта было б пацікавіцца тым, што засталося напісанае дзецьмі іншых выдатных дзеячоў нашай культуры і мастацтва, увекавечыць памяць аб іх — вачыма дачок і сыноў.

Сакрат Яновіч

РАЖНЕЎСКІЯ

Аб лекарах Ражнеўскіх у Шымках гавораць з асаблівай пашанай. Сваімі ведамі і ўмеласцямі яны ахоўваюць тое, што чалавеку найдаражэйшае, — яго здароўе і яго жыццё.

Кожны дзень у прыёмныя гадзіны на пункт аховы здароўя ў Шымках прыбываюць людзі, сярод якіх ёсць і старыя, і маладыя, і дзеці. Тут у пачакальні можна пачуць многа добрых слоў аб лекары Ядвізе Ражнеўскай і аб яе мужу, Рышардзе Ражнеўскім, які з'яўляецца кіраўніком і працаўніком суседняга пункту аховы здароўя ў Ялоўцы, але які і ў Шымках часта прымае хворых.

— Не фанабэрыстыя яны, намагаюцца нас зразумець, хаця многія старэйшыя людзі слаба валодаюць польскай моваю, а яны з Лодзінскага ваяводства, не азнаёмлены з беларускай гаворкай, — гаварыў нам адзін з пацыентаў старэйшага пакалення.

Жывуць Ражнеўскія ў Шымках у пункце аховы здароўя. Маюць легкавую машыну, якой часта даязджаюць дамоў да хворых. Бывае і так, што калі з якой-небудзь далейшай вёскі Шымкаўскай ці суседніх гмін выклікаюць хуткую дапамогу, тады з Беластока па радыё хуткая дапамога просіць Рышарда Ражнеўскага, каб ён сваёй машынай даехаў да хворага.

Лекары Ражнеўскія шмат увагі прысвячаюць прафілактыцы. Апякуюцца яны ўсімі навакольнымі школамі. Пад іх, так сказаць, ведамствам знаходзіцца здароўе дзяцей.

У Шымках у агародчыку пункта аховы здароўя, як рэдка дзе, шмат клумбаў з кветкамі. Дбаюць пра гэта Ражнеўскія, а найбольш пані Ядвіга Ражнеўская — кіраўнік гэтага пункта аховы здароўя.

М. Хмялеўскі

Гарадскія зарысоўкі

Новы Васількоў.
Фота Я. Цялушэцкага

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Дзве сястры М. і І. супольна мелі дом, у якім пражывае Г. Адна з сясцёр — М. заключыла з Г. умову, на аснове якой прадала дом Г. Умова гэтая аказалася няважнай, бо не брала ў ёй удзелу другая сястра І., якая не толькі не згадзілася на ўмову, але падала на Г. у суд, патрабуючы, каб ён плаціў арэнду. Да яе прылучылася і М., якая атрымала ад Г. грошы за прададзены ёю дом. Якія правы прыслугоўваюць кожнай з апісаных вышэй асоб?

АДКАЗ: Паколькі дом быў супольнай уласнасцю М. і І., толькі яны разам маглі прадаць дом. Таму якраз умова продажу паміж адной сястрой і Г. з'яўляецца няважнай. Г. мае права патрабаваць ад М. звароту заплачаных ёй грошай. Г. не ведаў, што М. не можа адна прадаць, дык, паколькі заплаціў за дом, лічыў сябе ўласнікам і карыстаўся домам з добрым намерам. Аб тым, што ён не з'яўляецца ўласнікам, ён даведаўся, калі ад яго І. патрабавала арэнднай платы. Згодна з законам, ён не мае абавязку плаціць арэнду за час, пакуль не ўнесена ў суд справа аб арэндзе. За будучы час сёстры могуць патрабаваць арэнднай платы, калі перад продажам існавала ўмова аб арэндзе, а калі б Г. карыстаўся з дома без умовы, то могуць патрабаваць заплаты за карыстанне домам без умовы.

Ці ведаеце, што...

...у Савецкім Саюзе існуе 554 прафесіянальныя тэатры.

...у Савецкім Саюзе дзейнічае 800 тысяч аматарскіх мастацкіх калектываў.

...у Савецкім Саюзе выдаецца 100 тысяч кніжак на 108 мовах.

(ця)

Куток практычных ведаў

СУКЕНКІ ДЛЯ ДЗЯЎЧАТ

Надыйшло лета, а разам з ім і ахвота пашыць сабе нешта новае. Якія сукенкі будуць насіць летам дзяўчаты? Вядома ж, што летніх сукенак ніколі не замнога. Апрача адной-дзвюх выхадных сукенак, хочуць яны мець на штодзень некалькі звычайных сукенак, каляровых і недарагіх. І тут найбольш падыйшло б нейкае палатно, крэтонік, лён. Часамі дарагія шоўкі, нават маляваныя ручным спосабам, не бываюць такія прыгожыя, як гэтыя матэрыялы.

Як заўсёды летам, і сёлета, дзяўчаты будуць насіць сукенкі ў гарошак, у кветачкі. Але вельмі модны стаў у апошні час матэрыял у клетку, з якога і раім штосьці зрабіць.

На здымках вы бачыце дзве сукенкі. Адна — у кветкі, фасон вельмі модны: уверсе дапасаваная, спаднічка расшырана клінамі, трохвугольнае дэкальтэ, рукавы з буфкамі, пояс завязаны з боку. Другая — сукеначка ў стылі сялянкі з так званым фартушкам, прышытым да сукенкі. Дэкальтэ і рукавы аздоблены аксамітнай істужкай і фальбаначкамі.

Сяброўка

Вер-не-вер

ПРЫСНІЛАСЯ, ШТО ПРЫЙШЛА СМЕРЦЬ...

Наша чытачка Н. Б. з Бельшчыны піша:

„Гляджу тэлевізар. Муж гаворыць, каб я зняла з ложка сеннік і палажыла на падлогу. Я лягла на сеннік. Да мяне падыйшла жанчына ў блакітнай блузцы і кажа, што яна мая смерць і ўжо па мяне прыйшла. Я пачала прасіцца, што я яшчэ хачу жыць, а яна кажа, калі ўжо так прашу, дык дазволіць мне пажыць да нядзелі. Больш не. Я пытаюся, ці калі памру, убачу свайго бацьку, які ўжо даўно памёр. Яна адказвае, што бацька мой там ёсць, ходзіць, падпіраючыся кіем, але кажа, што я яго не ўбачу, бо я 80 год буду ляжаць каменем пасля смерці.

Мне вельмі страшна. Што можа азначаць гэты сон?"

АДКАЗ: Дарагая наша чытачка! Ваш сон не такі страшны, як вам здавалася. Смерць і так азначае доўгавечча, а ваша смерць у постаці жанчыны (жанчына — радасць, здаволенасць) была ў блакітнай блузцы. Блакітны колер — добры колер. Выступае ён у снах як сімвал сталасці, у пачуццях — сімвал вернасці: неба ж нават пасля найвялікшай навальніцы вяртаецца да свайго звычайнага колеру — блакіту.

Думаю, што дажывеце ў здароўі да 80 год!

Астрон

Дарагое „Сэрцайка"!

З Алёшам хаджу я ад калядных свят. Арганізавалі мы ў сяброўкі „прывітку", і яна запрасіла калегу з работы, спецыяльна для мяне. Алёша хлопец не брыдкі, культурна сябе паводзіў. Але так было толькі спачатку. Пусцелі бутэлькі з гарэлкаю — змяняліся паводзіны майго хлопца. Стаў вульгарны. Мне гэта вельмі не спадабалася і я, ідучы дамоў, сказала Алёшы адкрыта, што скончылася наша знаёмства разам з гэтым вечарам. Думала, зразумеў мае словы. Але на другі дзень, яшчэ добра не выцверазеўшы, ён наведаў мяне дома. Маці нездаволена паглядзела на яго, дык сказала: „Яшчэ адзін п'яніца ў нашу хату". Сказала так таму, што бацька мой празмерна п'е і пастаянныя скандалы з-за гэтага ў нашай сям'і. Я старалася апраўдаць яго, тлумачачы, што гэта пасля вечарыны. Аднак і пасля, калі амаль штодзень наведваў мяне Алёша, частавата ён быў пахмяліўшыся. Маці ўсялякімі спосабамі стараецца нас разлучыць, але я і сама знаю, якое зло прыносіць п'янства, дык пастанавіла з ім парваць. Сказала, што не хачу яго бачыць у хаце, калі не пакіне гарэлкі; хай выбірае: я або гарэлка. Сказала гэта зусім сур'ёзна, хаця ў душы шкада было мне яго, прывыкла ўжо, ды і што тут скрываць — закахалася. Але паставіла на сваім і нават пачала хадзіць з іншым хлопцам — Ванем. Ён не п'е, добра зарабляе і вельмі спадабаўся маме. Яна б хацела, каб я выйшла за яго замуж. Я аднак, не магу забыць Алёшы. Мо ўжо і пагадзілася б і хадзіла б з Ванем, але аднойчы спаткалася з Алёшам. Сказаў, што вельмі за мной сумуе, што кахае. Ужо намерваўся прыйсці да мяне, бо выканаў мой загад, пакінуў сяброў-сабутэлачнікаў, не п'е і прысягаў, што піць больш не будзе. Цяпер я ўжо сама пераканалася, што ні з кім іншым не змагу я хадзіць, толькі з Алёшам. Калі сказала маме, яна ўзбурылася. Не верыць яна ў тое, што Алёша піць не будзе. Кажа, што хто ўжо піў, дык ніколі не перастане. Ці гэта, „Сэрцайка", сапраўды так? Ці не магу я паверыць словам Алёшы? Ці пакінуць яго і паслухаць маму, выйсці замуж за Ваню?

Валя з Бельшчыны

Валя! Мама можа толькі табе падказаць, параіць, але хлопца мусіш выбраць ты сама. І ты яго ўжо выбрала. Нельга згадзіцца з тым, што калі малады хлопец празмерна п'е, дык ужо будзе піць усё жыццё. Не заўсёды толькі ён сам у гэтым вінаваты. Часамі вінаваты неадпаведныя сябры, у кампаніі якіх пападзе малады чалавек. І дастаткова з імі пакончыць, каб пакончыць і з гарэлкай. Думаю, так здарылася ў выпадку Алёшы. Безумоўна, вялікая тут твая заслуга, што памагла яму вырвацца з гэтай кампаніі. І, бадай, можна верыць яго словам. Але не спяшайся, час пакажа, ці Алёша апраўдае твой давер.

„Сэрцайка"

I

„Юнкерсы" з'явіліся раптоўна. Іх крыжастыя імклівыя цені нечакана выслізнулі з-за стромкіх, разбітых мінамі чарапічных дахаў і абрынулі на горад імпэтны грымотны рэў. Запаволіўшы бег, Валока ўстрывожана глянуў у задымленае пажарамі неба і, заўважыўшы, што ад бліжэйшага самалёта ўжо адваліліся першыя бомбы, скочыў пад чыгунную агароджу збоч вуліцы. Некалькі доўгіх секунд гэты немалады ўжо, крутаплечы і рукаты баец у шапцы і цеснай старой гімнасцёрцы, сціснуўшыся нутром, чакаў. Бомбы рванулі ў скверыку, за агароджай, зямля сударгава скаланулася, тугая гарачая хваля ўдарыла Валоку ў спіну, балюча аддалася ў вушах, нешта коратка і звонка брязнула побач, і затым вуліца, шэрыя дамы і сквер патанулі ў віхуры шызага пылу.

„Паўтонная, не меней", — падумаў Валока, выплёўваючы з рота пясок. Наўкола лапацела — ляскала аб дол каменне, цэгла, кавалкі асфальту; у паветры пыльнымі струменямі церушыла зямля; паволі асядаючы, доўга матляліся дробныя лісткі акацый, шматкі паперы, нейкае паленае рыззё. Недзе ўгары сярод дыму і рэву матораў прапукацеў кулямёт — ад пашкрэбанага з балконамі дома насупраць сыпнула жарствой, і вялікая, з бабовы струк, жоўтая куля, цокнуўшы па камянях, шалёна закруцілася на тратуары. На чарговым заходзе зноў раўлі пікіроўшчыкі.

Трэба было бегчы далей.

У скверы між тоненькіх дрэўцаў ужо заміргалі прыгнутыя спіны, нехта выскачыў з-за агароджы і адразу кінуўся на другі бок вуліцы. Па цёмнаму лапіку на спіне Валока пазнаў сяржанта, аддзялённага з іхняга ўзвода. Узрадаваўшыся, што наперадзе чалавек, баец ускочыў і, прыгнуўшыся, падаўся следам.

Сяржант у некалькі скачкоў перабег вуліцу і пад новы скогат бомбаў шаснуў убок, у падваротню. Валока ж трошкі адстаў, ззаду рванула, і калі, задыханы, ён уляцеў пад скляпенне, дык ад збянтэжанасці аж спаткнуўся: з двара на яго выскачылі два немцы. Валока ажно прысеў, але і немцы тут, відаць, не чакалі яго, пярэдні нешта гергетаў задняму, на імгненне ў яго расшыраных вачах бліснуў сполах і здзіўленне. У той жа момант Валока, не цэлячыся, ціснануў на спуст — аўтамат тузануўся, немец выпусціў з рук карабін і ляпнуўся тварам на брук. Яго новенькая бліскучая каска, забразгаўшы, крыва пакацілася на тратуар.

Куды знік задні, Валока не згледзеў. Будынкі зноў скаланулася, захісталіся ад блізкіх выбухаў, недзе з грымотным грукатам рухнула сцяна, ззаду у пад'езд шуганулі клубы рудога цаглянага пылу. Валока ўгнуўся, скокнуў цераз адкінутую немцаву руку, на якой яшчэ торгаліся кашчавыя, з пярсцёнкам, пальцы, і кінуўся ў нейкія расчыненыя дзверы. У дзвярах паката хілілася столь і некуды ад парога ўніз беглі прыступкі; спяшаючыся, Валока не патрапіў на іх, аўтамат загрукацеў па прыступках, наверсе яшчэ раз ірванула, і баец, трываючы боль у назе, паляцеў у цемру.

Тут было ціха і цёмна. Засень і халодны бетон падлогі прыемна студзілі яго разгарачанае, потнае цела. Валока сціснуўся, услухаўся, ступіў раз, другі, мацаючы ў доле ўпушчаную зброю, шырэй загроб ля сябе рукамі і знячэўку жахнуўся: пальцы шкрэбнулі па нечых пыльных і яшчэ цёплых ад надворнае гарачыні ботах. Баец унутрана скалануўся, боты тузануліся з-пад яго рук, і ў той жа момант нешта тупое і цяжкае гахнула яго ў спіну. Валока войкнуў, ухапіў ротам паветра і з усяе сілы рвануў у цемры тыя ногі. Свядомасць разанула здагадка — немец!

Вораг не ўтрымаўся, хіснуўся, але яго рукі паспелі ўхапіць Валоку за галаву і сашчапіліся на шыі. Баец напружыўся, ірвануўся, ды марна. Вораг, сагнуўшы яго, гнуў галаў уніз і, шкрэбаючы па падлозе падкутымі ботамі, намагаўся апынуцца наверсе. Валока, крыху супакоіўшыся, ухапіўся за вопратку немца, напяўся і са злосцю падумаў, што лёгка яму не паддасца. Сам намацаўшы падэшвамі апору, ён усім целам рынуў на ворага.

— Ы-ых!

Валока, задыхаючыся ад болю ў шыі, адчуў, як грукнулі аб бетон варожыя косці. Ён цяпер апынуўся наверсе і кі-

ТРЫБУНА чытачоў

З жыцця гуртка БГКТ у Гародчыне

У вёсцы Гародчына, што на Гайнаўшчыне, два гады ўжо дзейнічае гурток БГКТ. Ён налічвае 14 членаў. Усе яны аплочваюць складчыны, выпісваюць і чытаюць „Ніву", ахвотна прымаюць удзел у працы гуртка. Раней наш гурток не меў дзе праводзіць сходы, не было адпаведнага памяшкання.

У адну нядзелю, калі мы арганізавалі сход гуртка, усім нашым членам прыйшла думка, каб збірацца на нашы сходы ў адной з залаў пачатковай школы. Усе згадзіліся. Памог нам у гэтым аддзел БГКТ у Гайнаўцы. Ён даставіў многа матэрыялаў на прыбранне залы.

Мы кожную суботу ці нядзелю цяпер праводзім тут сходы, чытаем супольна „Ніву", рыхтуемся да розных гадавін.

Мы ўрачыста адзначылі дзень касманаўта. Многа матэрыялаў на гэтую тэму даў аддзел БГКТ у Гайнаўцы. У сувязі з гэтым святам мы зрабілі сцэнгазету. Запрасілі жыхароў нашай вёскі. Спачатку прачыталі даклад, а потым чыталі цікавыя апавяданні пра касманаўтаў. На канец была дыскусія, хто і што ведае аб якім-небудзь касманаўце. Усе прымалі ў ёй жывы ўдзел. Гэты вечар жыхарам нашай вёскі вельмі спадабаўся.

Валя Ціханюк,
гурток маладога карэспандэнта ў Гайнаўскім беларускім ліцэі

МАЙ

Май прыгожы
Май цудоўны
Гоман птушак
Неба блакітнае
Паветра духмянае
Траўка на лугах
Зелена красуецца
Матылькі порхаюць
Ежу збіраюць
Запах кветак
Пчолка ляціць
Носікам мядок
Салодкі падбірае
Да сваёй хаткі
Спяшыць працу
Сваю зберагае
Маланка зіхаціць
Гром грыміць
Цёплы дожджык
Падае лялее
Зямля багацее
Усё ўваскрасае!

Надзея Вяршкова, Беласток

даў туды-сюды свае ногі — шукаў упору. Рукамі ж ён учапіўся ў варожыя рукі, што сціскалі яго шыю, і пачаў выдзіраць з іх галаву.

Праз хвіліну ці менеі, натужваючыся, як толькі можна было, і ледзьве адольваючы варожую сілу, ён вызваліў галаву, дужа падаўся наперад плячом і з натугай распластаў немца ў доле. Нялёгка яшчэ, але Валока адчуў, што сам дужэйшы за яго, цяжэйшы: толькі, відаць, той быў больш спрытны, бо не паспеў баец саўладаць з пруткасцю яго ўчэпістых рук, як тыя зноў ухапілі яго за горла.

Немец гэта зрабіў нечакана і хвацка. Валока толькі крэкнуў ад неспадзеўкі і болю, на момант абняў і разгубіўся, а немец крутнуўся пад ім, брыкнуў у бок нагамі і рвануўся наверх.

— А-а-а! Сволач! Ы-ых! — хрыпеў Валока.

Ён не ведаў ужо, як супрацьдзейнічаць, і інстынктыўна ўчапіўся ў тыя рукі, што сціскалі яго шыю. Ёнірваў іх ад сябе, стараючыся разняць мёртвую хватку і не даць кіпцюрастым пальцам ашчапярыць глотку. Урэшце, выкручваючыся з апошніх сіл на падлозе, Валока ўсё ж ададраў адну руку, але другая тады спаўзла ніжэй і ўчапілася ў каўнер яго зашпіленай гімнасцёркі.

(Працяг будзе).

У 24-ай беластоцкай партарганізацыі

Новы партбілет Багуміле Мамот — другому сакратару партарганізацыі № 24 у Беластоку ўручае Васіль Петручук — I сакратар.

Фота: Я. Цялушэцкі

У партарганізацыі нумар 24 на пасёлку „Тысячагоддзя" ў Беластоку 45 чалавек. Сакратаром тут — ніжэй падпісаны. Наша партарганізацыя — гэта ў большасці людзі старэйшыя — пенсіянеры, загартаваныя ў барацьбе і працы. На кожны кліч партыі на грамадскі чын выходзіць вялікая грамада нашых таварышаў.

У грамадскай працы для пасёлка вялікі свой плён маюць таварышы: Крыстына Астаповіч, Вера Паплаўская, Ванда Куц, Багуміла Мамот.

У маі адбыўся ўрачысты сход нашай арганізацыі, на якім былі ўручаны новыя партбілеты. У нас ёсць таварышы з вялікім партыйным стажам: Андрэй Прасц…
47 год…
дарук…
ўперш…
Анато…
Сваі…
там н…
скі —…
ра, Л…
канцл…
ППР,…
Алякс…
дзеячы…
Пасл…
шла д…
цяжка…
ўручы…

Ма…

У в…
ходзі…
ня 19…
чук. …
ра і …
нула …
было …
ў сусе…
Стано…
дзені,…
сябе …
рыся …
ленна…
Кожна…
ветліва…

Адб… банку ў Шудзялаве. Шудзялаўскі СОП абслугоўвае 1692 гаспадаркі, у большасці 2,5-гектаравыя. Толькі 295 гаспадарак тут маюць больш як 5 гектараў.

У мінулым годзе СОП даў пазыкі на суму 84.298.990 зл. Нікому, хто хацеў, не адмовілі. Ад гэтага года СОП дае на вельмі выгодных умовах пазыкі на новыя дахі на будынках. Вялікія пазыкі гаспадары бралі на мінеральныя ўгнаенні, на куплю быдла, на будовы і рамонты.

Няма скаргаў на працу Шудзялаўскага сялянскага банку. Тут вялікая заслуга і кіраўніка ўстановы — Вітальда Будроўскага.

Т. К.

Чын у Тыневічах Вялікіх

Дарога, якая спалучае Тыневічы Вялікія з шашой Нараў-Бельск Падляскі з даўн-даўна была балоцістай. Цяжка па ёй было ехаць і ісці. Але вось прыйшоў адзін дзень. Быў ён днём чыну. Вельмі зацята і старанна працавала моладзь з пачатковай школы ў Тыневічах Вялікіх. Удзел у чыне прынялі вучні з класаў V-VIII разам з настаўнікамі. Апрача вучняў, прыйшло многа жыхароў вёскі. Выйшлі працаваць трактары з сельскагаспадарчага гуртка. Сваім трактарам прыехаў Мікалай Свентахоўскі. Трактары вазілі пясок, а вучні яго разгортвалі. На прычэпы нагружалі пясок. Ладавачку спраўна і ўмела абслугоўваў Мікалай Ляўчук. Пясок вазілі Мікалай Дудзіч, Андрэй Пашко, С. Франкоўскі, М. Галавачык, А. Ляўчук.

Пасля працы ўсе, задаволеныя і вясёлыя, вярталіся дамоў. Каб наладзіць усе дарогі вакол нашай вёскі, трэба яшчэ многа папрацаваць. Але і гэта можна зрабіць, трэба толькі ахвоты.

Пішуць вучні сёмага класа з Тыневіч Вялікіх:
Л. Пашко, М. Лук'янюк

З думкай аб людзях

Улады ПКС у Беластоку будуюць на ўсіх шасейных дарогах прыпынкі. Бяда толькі, што не ўсюды яны будуюць прадумана. У гэтым годзе будуюць прыпынак у вёсцы Астравок (Сакольскі павет), пры шашы Саколка-Крынкі. Адзін прыпынак пабудаваны, як кажуць людзі з вёсак Астравок і Піражкі, у добрым месцы і для людзей, а другі — у полі і чорт ведае для каго. Гавораць людзі, што ў другіх мясцовасцях лепш яно выглядае. Чаму не прыняць пад увагу сапраўдных патрэб насельніцтва вёсак Піражкі і Астравок?

Я. Бандарук

Рамонты дарог

Жыхары вёскі Давідавічы пастанавілі пры дапамозе гміны направіць дарогі ў напрамку вёсак Цялушкі і Са…
…везці патрэб-
…пропустаў, а
…гадзіліся на
…авазіць пяс-
…з гліністай і
…ер люба па-
…брай супаль-
…й **Міхалюк**

…раўнук

…аталія Ягад-
…паўтарагадо-
…Прабабуля
…лым і прыго-
…аючы ролю
…етрусёў дзед
…Дома ёсць і
…шмат работы
…гаспадарцы.
…служыць у
…сям'я Ягад-
…а-сучаснаму,
…овы трактар
…ны: жняяр-
…палку, абма-
…фота **Я. М.**

Бельскія вуліцы

У 1974 годзе вуліцы Бранская, М. Бучка і Боцькаўская ў Бельску Падляшскім былі перабудаваны і адраманатаваны. Цяпер яны шырокія і прасторныя. Ёсць тратуары.

Пабудаваны і раз'езд у Бранск, Боцькі і Дубяжын. На астраўках гэтага раз'езду пасаджаны ружы. Ды застаўся адзін недахоп: на тым раз'ездзе вада не мае куды адплываць. Пасля дажджу збіраецца яе тут вельмі многа і проста робіцца возера. Машыны вымываюць ў гэтай вадзе купацца. Добра, што хоць пад вадой асфальт, а то папразалі б у балоце.

Мікалай Няплоха

Сустрэча ў Гуранах

З выпадку „Дзён савецкай культуры" ў вёсцы Гураны на Сакольшчыне пабываў II сакратар савецкага пасольства ў Польшчы Эгіл Дэглаў. Ён сустрэўся з жыхарамі вёскі ў мясцовым клубе „Рух" і адказваў на шматлікія пытанні аб Савецкім Саюзе, аб польска-савецкай дружбе і супрацоўніцтве.

Тэкст і фота **М. Г.**

Госцю дзякуе за прыезд наймалодшая ўдзельніца сустрэчы.

Жаночая пажарная каманда

У Пасынках Бельскага павету ёсць жаночая пажарная каманда. Арганізавала яе ў 1968 г. Марыся Дзем'янюк. У камандзе ў асноўным вучаніцы сярэдніх школ.

Цяпер каманда налічвае 13 членаў. Камандзірам з'яўляецца Людміла Круkоўская. У мінулым годзе дзяўчаты з Пасынак удзельнічалі ў аглядах жаночых пажарных каманд. На гмінным і паветовым конкурсах заваявалі I месца, у Беластоку — пятае.

Апрача прафесіянальнага навучання, дзяўчаты актыўна ўдзельнічаюць у грамадскіх працах на карысць вёскі. Вядуць таксама прафілактычную дзейнасць у сваім асяроддзі. Мараць аб тым, каб заваяваць у гэтым годзе вядучае месца ў ваяводстве.

Мацейка

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

ФІЛІЯЛ ЗУРТ-у Ў ЧАРОМСЕ?

Адказвае:

Stacja Obsługi Radiotechnicznej i Telewizyjnej w Hajnówce.

W odpowiedzi na Wasze pismo z dnia 23.04.75 r. wyjaśniam, iż w chwili obecnej utworzyliśmy filię ZURiT w Białowieży przy ul. Waszkiewicza. Organizowaliśmy filię w pierwszej kolejności w Białowieży ze względu na turystyczny charakter w/w miejscowości.

W planie jest również utworzenie podobnej filii w Czeremsze, o której autor notatki wspomina.

Postaram się nawiązać kontakt z Naczelnikiem Gminy w celu wydzierżawienia lokalu, który by odpowiadał wymogom placówki ZURiT.

Mam nadzieję, że w najbliższym czasie ludność Czeremchy i okolicznych miejscowości będzie korzystała z usług filii naszej placówki.

Kierownik SORiT w Hajnówce
Michał Szymański

NIWA Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch" Indeks 36911/36671.

Колькі будзе?..

Тата чытае газету. Сын дашкольнік пытае:
— Тата! Колькі будзе 2 і 2?
— Спытай у мамы. Я заняты...
Хлопчык пайшоў на кухню з тым жа пытаннем.
— Спытай у таты, ён матэматык, — параіла мама, не адрываючыся ад свайго занятку.
Сын вярнуўся да таты.
— Тата, ты матэматык? А што гэта такое?
— Спытай у мамы. Яна педагог, а мне не перашкаджай, калі ласка.
— Пе-да-гог? — перапытаў хлопчык і падаўся зноў да мамы.
— Мама! А што такое?.. — слова ён забыў і застыў у роздуме з пальцам у роце.
—Дзяніска, вынь палец з рота, — загадала мама.
— Не перашкаджай мне думаць, — агрызнуўся малы. — Ой, ведаю, ведаю! — запляскаў у далоні. — Будзе ча-ты-ры.
Маці кінула патэльню, выцерла рукі і амаль педагагічна спытала:
— Як ты дадумаўся?
— А я падлічыў. Два разы я звяртаўся да таты і два разы ён пасылаў мяне да цябе. А разам я хадзіў ад таты да цябе і ад цябе да таты ча-ты-ры разы.
— Малайчына! — пахваліла мама і тройчы пацалавала сына.
Тата азваўся з канапы.
— Вось так і трэба развіваць матэматычныя здольнасці ў дзяцей.

А. Саскавец

Байка пра кошачку Мурку

Весняй часінкаю ў цёмным завулку
Стрэў коцік Вася чароўную Мурку.
Лапку на шыйку той кісцы паклаў
І замурлыкаў пяшчотна: „Мяў-мяў".
Потым на вушка шапнуў ціха ёй:
„Стань, кіска мілая, жонкай маёй!"
Мурка калматы свой хвост распушыла,
Коціку Васю ўсміхнулася міла,
А папаткаўшы ля веснічак маму,
Ёй прашаптала: „Выходжу я замуж".
„Кіска мая, пачакай яшчэ трошкі, —
Сумна сказала старэнькая кошка, —
Хутка наш тата прыйдзе з палявання,
Мо не адобрыць твайго ён кахання".
„Кінь ты расказваць мне казкі свае,
Татачка наш ад жыцця адстае", —
Крыкнула Мурка матулі са злосцю
І палящела да любага ў госці,
Ды без бацькоў у той вечар вясенні
Справіла хуценька з Васем вяселле...
Дзе ж тыя песні вясёлай пары?
Сумная Мурка сядзіць у двары,
А ле Вася з другой ужо Муркай,
Дзесь бесклапотна гуляе ў жмуркі.

Прымаўку вам нагадае мой верш:
Сем раз адмерай, а потым адрэж.

Браніслаў Мароз

НІЎКА

З ТАГО СВЕТУ

— Сынок наш многа ілбом буцае, мабыць, рожкі адрастаюць.

РАЙТУЗЫ

Выхавацелька дзіцячага саду патрацiла 15 мінут, каб нацягнуць райтузы на маленькую дзяўчынку. Калі яна ўрэшце выпрасталася, дзяўчынка сказала:
— Гэта не мае!
Праклінаючы ўсё на свеце, выхавацелька патраціла яшчэ 15 мінут, каб сцягнуць райтузы назад.
— Гэта майго брацікa, — сказала дзяўчынка, — толькі мама часам надзявае іх на мяне!

ГУМАР З

ХІТРЫ ХЛОПЕЦ

— Мама, дайце мне гароху.
— Добра, вазьмі сабе поўную жменю.
— Аж поўную жменю? То вы, мама, дайце самі, бо ваша жменя большая.

— Вазьміце, калі ласка, яшчэ і гэта!

КІНУЎ КУРЫЦЬ

Сын-сямікласнік пытае:
— Тата, калі ты кінеш курыць?
— Хацеў бы, ды гэта не так лёгка.
— Пхе! Не надта і цяжка — я ж ужо кінуў!
— Ты-ы?! Калі?!
— Яшчэ ў пятым класе!

ГАЛІВУДСКІ

Адно галівудскае дзіцё гаворыць другому:
— У мяне новы тата, і ён вельмі вядомы. Яго завуць Рокі Бул.
— Ах, гэты! — кажа другі хлопчык. — Ён нічога. Ён быў маім татам яшчэ ў мінулым годзе.

СЫНОК

— Мама, мне вельмі не хочацца ісці ў школу, — гаворыць сын маці.
— Але, чаму, дарагі?
— Усе мяне там ненавідзяць. Педагогі, вучні, нават гардэробшчыца коса на мяне паглядае.
— Нічога, сынок, гэта пройдзе. Вазьмі снеданне і адпраўляйся. Урэшце табе ўжо мінула пяцьдзесят і ты дырэктар школы.

НЕ РАЗГУБІЛАСЯ

Селі дзве бабулі каля трохгадовай Алесі і кажуць:
— Расці хутчэй, унучка, ды хлебам нас, старых, карміць будзеш.
Алеся задумалася, пасядзела моўчкі, потым цяжка ўздыхнула і кажа:
— Што ж, давядзецца ў хлебны магазін ісці працаваць.

...Верх какецтва: другакласніца выдае сябе за першакласніцу.

...Успаміны дзяцінства былі яму асабліва дарагія: яго насілі тады на руках.

МАЛЕНЬКІ СХОД

— Тата, — сказаў Янка, — у мяне для цябе даручэнне: заўтра раніцай у школе адбудзецца маленькі сход вучняў, бацькоў і настаўнікаў.
— Што ты маеш на ўвазе, гаворачы „маленькі сход"?
— Гэта толькі ты, я і класны кіраўнік.

АДГАДАЎ

— Васілёк, ану адгадай загадку, — сказала Марынка свайму меншаму брацiку. — Полем бяжыць заяц, а за ім гоняцца два сабакі — белы і чорны. Якога сабакі заяц будзе баяцца больш?
— Белага, — адказвае хлопчык.
— А чаму?
— Бо заяц падумае, што той раздзеўся, каб хутчэй бегчы.

У турпаход сабраўся.

ТАК І РОБІЦЬ

— Памятай, сынок! Спачатку трэба мыць рукі, а потым твар, — павучае бацька.
— Я так і раблю. Учора памыў рукі, а сёння твар.

— Удзялі дзіцяці хоць крыху ўвагі!

Курёзы

ЗА ПРАВА НА АДПАЧЫНАК

Па рашэнню губернатара Токіо ўсім звярам у заапарках цяпер будуць даваць два выхадныя дні ў месяц, каб адпачыць ад людзей. Спецыялісты звярнулі ўвагу, што па панядзелках звяры вельмі нервовыя і ўзбуджаныя. Гарылы кідаюць у людзей камякі гразі, сланы і марскія львы спрабуюць апырскаць вадой найбольш надакучлівых наведвальнікаў, а цюлені хаваюцца надоўга пад вадой. Такія паводзіны звяроў тлумачаць іх вялікай псіхалагічнай нагрузкай па нядзелях, калі звярынцы наведвае найбольшая колькасць людзей.

„СЯДЗЯЧЫ СЛОН АДПАЧЫВАЕ"

Неапалітанец Бруна Фарыні вяртаўся дадому ў вясёлым настроі ў толькі што набытым „Фіяце" апошняй мадэлі. Мармычучы сабе пад нос нейкую мелодыю, Бруна прыпыніўся, каб паглядзець на вандроўны цырк, які цягнуўся па вуліцы. Пры гэтым яго аўтамабіль крыху закрануў старую сланіху, якая ўзначальвала працэсію. Можа быць, таму, а можа быць сланіха проста стамілася і вырашыла адпачыць, толькі яна нечакана выканала свой каронны цыркавы нумар „Сядзячы слон адпачывае". З бачным задавальненнем сланіха ўселася на новенькі аўтамабіль Бруна.
Уладальнік паспеў выскачыць, а ад прыгожага „Фіята" застаўся бясформенны праснак. З прычыны незвычайнасці выпадку судовая справа аб пакрыцці матэрыяльнай страты пацярпеўшаму зацягнулася.

Смяецца з намі

І ў школе жыцця можна быць другагоднікам.